

Fortsatt god oral helse – vil det vare?

Foto: Pål Hermansen / Samfoto.
Design: Mike Mills.

Redaktør:
Gudrun Sangnes

Journalist:
Ellen Beate Dyvi

Redaksjonssekretær:
Kristin Aksnes

Redaksjonskomité:
Nils Roar Gjerdet
Tor Torbjørnsen
Bjørn Mork Knutsen

ABONNEMENT:
Abonnementspris for ikke medlemmer
og andre abonnenter kr 1225,-
Bestilles i NTFs sekretariat.

ANNONSER:
Henv. markedskonsulent Eirik Andreassen,
NTFs sekretariat

TELEFON OG ADRESSE:
Frederik Stangs gate 20,
postboks 3063 Elisenberg, 0207 Oslo
Tlf. 22 54 74 00, faks 22 55 11 09
E-post: tannlegeforeningen@tannlegeforeningen.no
<http://www.tannlegeforeningen.no>

Gudrun Sangnes, tlf. 22 54 74 17
E-post: gudrun.sangnes@tannlegeforeningen.no
Ellen Beate Dyvi, tlf. 22 54 74 13
E-post: ellen-beate.dyvi@tannlegeforeningen.no
Eirik Andreassen, tlf. 22 54 74 30
E-post: eirik.andreassen@tannlegeforeningen.no
Kristin Aksnes, tlf. 22 54 74 21
E-post: kristin.aksnes@tannlegeforeningen.no

ISSN 0029-2303
Opplag: 5 450
Trykk: PDC Tangen
Grafisk design: Mike Mills

Tannhelsesituasjonen hos alle grupper; barn, ungdom, voksne og eldre i Norge, er generelt god. Det samme må kunne sies om befolkningens totale orale helse. Dette var konklusjonen på fem foredrag om temaet på NTFs landsmøte i Bergen i oktober 2001. Men hva skjer i årene som kommer? Holder prognosene for tannhelseutviklingen? Kan vi vente at den bedringen vi har sett i alle grupper av befolkningen mot slutten av 1900-tallet vil fortsette, eller er økningen av andelen femåringer med behandlingskrevende karies et forvarsel om at den positive utviklingen er i ferd med å snu? Og hvor sikre er egentlig prognosene for tannhelseutviklingen? Disse spørsmålene ble også belyst, og i dette heftet av Tidende bringer vi fem artikler basert på de fem foredragene på landsmøtet.

Mange forhold har hatt betydning for bedringen av tannhelsen. Kariesreduksjonen skyldes først og fremst fluor. Grunnleggende er også det systematiske oppfølgende behandlingstilbudet som Den offentlige tannhelsetjenesten har stått for, kombinert med tannhelsepersonellens vilje til å drive forebyggende tannhelsearbeid. Flere faktorer er imidlertid nå i endring. Endret fluorbruk blant småbarna som følge av Helsetilsynets forandrede fluoranbefalinger har vært antydnet som én årsak til den økte kariesforekomsten som er registrert blant femåringene. Men det er også mange andre endringer, blant annet i spise- og drikkevaner. Unge foreldre som selv har hatt lite problemer med tennene, er kanskje ikke så opptatt av å følge opp barnas tannhelse og tannhelsevaner. Lørdagsgodt synes ikke lenger være et begrep for barna, nå er det godterier hver dag, og sukkerholdig mineralvann på flaske med skrukork er nærmest blitt obligatorisk

følge i visse deler av ungdomsgruppene. Norge ligger nå, sammen med Irland, på Europa-toppen med et forbruk på 115 liter brus per år.

Grunnlaget for vurderingene av den orale helsetilstanden i befolkningen er dels basert på årsmeldinger med data for 5-, 12- og 18-åringer fra Den offentlige tannhelsetjenesten, dels på undersøkelser i ulike befolkningsgrupper, alle foretatt før 2000. At diagnosenivået når det gjelder karies er endret som følge av den bredere tannhelsen, er velkjent. Det betyr at det som rapporteres som karies i årsmeldingene, er det som er vurdert som behandlingsskrevende karies, mens de tidlige stadier av sykdommen ikke blir registrert. Landsdekkende undersøkelser som omfatter registrering av så vel oral sykdom som informasjon om befolkningens kunnskaper, holdninger og atferd, eksisterer ikke. Slike undersøkelser er grunnleggende både for å kartlegge helsetilstanden, og for å beregne behov for tannhelsetjenester og personell. Småtannsprosjektet, initiert av Tannvernet og en tilsvarende undersøkelse i Hedmark, Femmer'n, er eksempler på slike studier. Forhåpentligvis vil disse prosjektene kunne si oss noe om årsaken til den endringen som er registrert hos førskolebarna.

Foreløpig er det kanskje ikke grunn til å «rope ulv». Situasjonen i Den offentlige tannhelsetjenesten, med ca. 15 prosent av stillingene ubesatt, er imidlertid meget bekymringsfull. Ser man dette i sammenheng med endringene i befolkningens holdninger og livsstil, er det grunn til å være på vakt. Den orale helsen er ifølge eksisterende data fortsatt god. Skal det vare, kreves det innsats både fra befolkningen selv og fra tannhelsepersonellet. For «Det e ittjnå som kjem tå seg sjøl».

Gudrun Sangnes